

bet til Statskassen. Men i sin store Almindelighed vil det findes, at der i overordentlig høi Grad er Brug for denne Bevilling, helst naar den ubdeles saaledes, at de Portioner, som gives til de Søgende, nogenlunde staa i Forhold til, hvad det virkelig koster at opholde sig paa en Folkehøistole. I hvor liden Grad dette har været Tilfældet, vil fremgaa af et Blik paa, hvad der er uddelt, idet de Bølsø, som ere uddelte, have været saa knappe, at de f. Ex. have begyndt med 15 Rd. for derefter at stige lidt. At dette ikke i nogen videre Grad kommer en Fattig til Hjælp, vil Enhver let kunne se; men lad det først blive saaledes, at Portionerne kunne blive, jeg vil ikke sige meget store, men f. Ex. 40—50 Rd., saa skulle de Herrer se, at denne Bevilling vil blive saa vel modtagen og vinde saa megen Anekseption, at jeg er vis paa, at ingen som helst Bevilling vil gjøre større Nytte. Jeg skal derfor for mit Bedkommende bede om, at Bevillingen maa blive opretholdt i sin nuværende Skikkelse. Jeg indrømmer, at det allerede er godt at gaa fra 11,000 til 22,000 Rd., og at det er Noget, som man skal takke for; det er Noget, som ingenlunde bør vises bort, og jeg for min Del er meget taknemmelig, om ogsaa Bevillingen kun bliver 22,000 Rd. eller 44,000 Kr., men jeg er aldeles overbevist om denne Bevillings Nytte, saa at jeg ikke kan Andet end anbefale, at man vil opretholde Forslaget, som det er vedtaget i Folkethinget.

Scholer; Jeg skal ikke indlade mig paa at udtale nogen bestemt Mening om, hvilken Størelse der kunde være den rigtige med Hensyn til denne Bevilling, enten 44,000 Kr. eller 66,000 Kr.; det kan godt være muligt, at 44,000 Kr. kan være passende, men det skal jeg, som sagt, lade ligge. Hvad jeg vil yttre Noget om, er, at det efter Udvalgets Betænkning let faar Udseende af — jeg er overbevist om, at det ikke har været Udvalgets Hensigt, men det kan let faae det Udseende — at man har villet virke med Dinhu for Alt, hvad der angaar de lærde Skoler og Universitetet, men derimod villet stille det hen, hvorvidt det kunde være rigtigt at bevilge større Summer til Realskolerne og Folkehøistolerne. Jeg maa nu, for ikke at blive misforstaaet, forudsætte den Bemærkning, at jeg paa ingen Maade mistjender eller søger at drage i Tvivl Nytten og Hensigtsmæssigheden af og det absolut Nødvendige i at virke for den høiere Undervisning, thi det er min Overbevisning, at den Stat, det Folk, som vil søge en Rivellering af Kundskaber nedest til et lavere Trin, vil tilsidst gaa sin Undergang imøde. Det er af Betydning, at den høiere videnskabelige Dannelse holdes høit og fremmes, og at Alt, hvad der tjener den, holdes i Hævd og Ære, og det turde være dobbelt rigtigt i vor materielle Tid, hvor det kan synes, om jeg maa bruge det

Udtryk, at Guldtørsten og Nydelseslygen har grebet saa stærkt om sig i alle Samfundslag, at det turde være dobbelt rigtigt at holde de aandelige Interesser høit oppe; men det gjør ikke noget godt Indtryk paa den store Del af Befolkningen, naar det faar Udseende af, at man er ikke saa tilbøjelig til at ville yde Bidrag til den almindelige Oplysning i de lavere Klasser af Befolkningen. Thi vel er det saa, at nogle af de saafaldte Folkehøistoler ikke altid have svaret til deres Hensigt, at nogle Smaaskoler ere hensygnede maaste til dels af Mangel paa Interesse i vedkommende Egn, men især af Mangel paa dygtige Lærere. Men det er ligesaa vist, at nogle af disse Folkehøistoler have høvet sig høit ja, høvet sig meget høit, fordi de have været saa helbige at faae dygtige Lærere, videnskabelig dannede Mænd til at undervise, og saadanne Skoler have saa stor Betydning og saa stor Vigtighed, at jeg tror, man burde gjøre Alt, hvad der kunde gøres, for at fremme Undervisningen der. Det er et Slags Realskoler, om jeg saa maa sige, paa Landet, eller kunne blive og ville blive et Slags Realskoler paa Landet, i hvilke jeg haaber og tror, at med Tiden ogsaa Begyndelsesundervisningen i den videnskabelige Dannelse skal tage sit Udspring. For at disse Skoler kunne blive til noget virkelig Frugtbargjørende og noget virkelig Sundt og Godt for det Hele, maa de, ligesom Realskolerne i Rigsstæderne, støttes i at faae dygtige Lærere. Thi det er uimodsigeligt, at det, som er det Betydte for alle disse Skoler, er, at de blive stillede saaledes og understøttede saaledes, at de kunne faae dygtige Lærere; thi ellers vilde de ikke kunne naae det tilsigtede Formaal. Forøvrigt har jeg været meget nedslaaet ved at se, at det ærede Udvalgs Flertal ikke alene har villet i fuldeste Maal tage det, som den ærede Minister har begjært, men endogsaa er gaaet videre. Jeg har ønsket og haabet, at man ved Udvalgs Nedfattelse her i Landsdthinget vilde have søgt en Moderation, saaledes at der kunde have været Tanker om en mulig Overenskomst om Finantsloven, at man havde søgt fra alle Sider at moderere sig noget; thi det er jo en afgjort Sandhed, som vi Alle erkende, at vor Forsatning er bygget paa Overenskomst, og vil man ikke søge fra alle Sider at moderere lidt og slaa lidt af, saa er jo en Overenskomst umulig, saa komme vi til en Krig paa Kniven, en virkelig skarp Strid, som der ligger noget saa Sørgheligt i, fordi der ikke kan ventes Andet end, at Stillingen vil forværes mere og mere. Det gaar saa over til en principiel Strid, en Strid om Former, en Strid, som jeg frygter tilsidst vil ende med en personlig Strid mellem de forskjellige Fraktioner om Magten; det er det Sørghelige, det, som det har bebrøvet mig at se, at det vil komme hertil, naar man ikke fra alle Sider viser nogen Imødelommen, nogen Moderation. Det ærede Udvalg har været enig om